

**7 ve 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİKLERİ ŞARKILARIN
İÇERİK VE DİL YÖNÜNDEN İNCELENMESİ**

**EXAMINING THE SONGS OF SEVENTH AND EIGHTH GRADE
STUDENTS IN TERMS OF CONTENT AND LANGUAGE**

Dilek YILDIRIM BİLGEN*
Şenay MERAL ZEYTİN**

Özet

Bir sanat olarak müzik; insan hayatında -diğer sanatlardan farklı olarak- çok daha önemli bir yere sahiptir. Çünkü insan doğumdan ölüme kadar yaşadığı her türlü sevinç ve üzüntüyü, isyan ve sükutu; ninni, ağıt, ilahi, nefes gibi çeşitli yapıdaki ezgilerle anlatmıştır. İnsan hayatının dönüm noktası sayılabilecek süreçlerinin başında ergenlik dönemi gelmektedir. Özellikle bu dönemin erinlik ya da puberte olarak da adlandırılan başlangıç yılları, geçirilen fiziksel ve ruhsal değişimler sebebiyle oldukça kritik ve zor yıllardır. Çocukluktan erişkinliğe geçilen bu dönemde, kaynaklarda genellikle 11-14 yaş arası kapsadığı belirtilmektedir. Bireysel farklılıklar olsa da 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin yaş itibarıyla erinlik döneminde oldukları söylenebilir. Gençlerin, oldukça sıkıntılı ve huzursuz geçen erinlik döneminde müziği bir arkadaş, bir dost olarak gördükleri yapılan araştırmalarla ortaya konulmuştur. Bu dönem gençlerinin yaşadığı, hayal ettiği, düşündüğü pek çok şey şarkılar aracılığıyla ifade edilir. Ayrıca gençler şarkıları söyleyen şarkıcılar ile özdeşleşir. Onlar gibi giyinmek, düşünmek, konuşmak, yaşamak ister. Bu nedenle kimlik kazanma savaşının verildiği erinlik döneminde gençlerin dinledikleri şarkılar oldukça önemlidir. İlgili literatür tarandığında bu konuyla ilgili bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle, bu çalışmada 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok dinledikleri şarkıların tespit edilmesi ve bu şarkıların içerik ve dil yönünden incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu bağlamda bu çalışma, erinlik döneminde bulunan 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok dinledikleri şarkıların sözlerinin içerik ve dil yönünden niteliklerinin ne olduğunu problem edinmiştir. Bu problem durumundan yola çıkılarak bu çalışmada, var olan bir durumu betimlemeye yönelik olarak tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın verileri Etiler Hasan Ali Yücel Ortaokulu (İstanbul), Cumhuriyet Ortaokulu (İstanbul), Cumhuriyet Ortaokulu (Zonguldak), Atatürk Ortaokulu (Zonguldak), Nurdan ve Ahmet Orhan Oğuz Ortaokulu (Zonguldak)'nun 7. ve 8. sınıflarında okuyan 1473 öğrenciden elde edilmiştir. Öğrencilere anket uygulanmış ve öğrencilerden en çok dinledikleri 5 şarkının adını

* Dr. Öğretim Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi A.B.D., esradilekyildirim@hotmail.com

** Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, meralsenay8@gmail.com

yazmaları istenmiştir. 1473 öğrenci toplam 5901 şarkı adı yazmıştır. Anketten elde edilen verilere göre 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok dinledikleri 15 şarkı incelenmiştir. Şarkılar içerik analizine tabi tutulmuş ve içerik ve dil bakımından analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçları şunlardır: Çocukların dinledikleri şarkıların çoğuna hâkim olan duygu karamsarlık ve umutsuzluktur. Özellikle rap şarkılarda karamsarlık, cinsellik, kaba sözler, zararlı maddeler ve isyan gibi öğrencilerin gelişimlerine uygun olmayan unsurlar bulunmaktadır. Şarkılarda dili kullanmada özensiz davranıldığı söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Ergenlik dönemi, erinlik dönemi, şarkı, dil, anlatım

Abstract

Music, as an art, has a distinct part in human life unlike other types of art because man has told every joy and sadness, rebellion and silence through different songs such as lullaby, requiem and nefes (poem). The period which can be referred as the milestone of the human life is puberty. Especially the starting years of this period called as pubescent or puberte are the most critical and difficult because of the physical and emotional changes. This period, which means the transformation from childhood to adulthood, usually covers the ages between 11 and 14 according the resources. Although there can be some individual differences, the students at 7th and 8th grades can be said to be in their puberty in terms of their age. It has been pointed out in many research that youngsters, in this period of distress and uneasiness, see music as a friend. Many things that the young people of this period live, dream or think are expressed via songs. Also, the young people identify with the singers. They want to dress, think, talk or live like them. That's why the songs they listen to are vital in this period of puberty where they fight to find themselves. When scanned, there is no previous research in this field. Therefore, in this research determining the most listened songs of the students at 7th and 8th grades and investigating the language and the wording of these songs are aimed.

In this sense, this research aim to understand the lyrics of the most-listened songs of these students in terms of language and wording. Therefore, in this research, screening models was used to describe the existing situation. The data has been gathered from 1473 students at 7th and 8th grades at Ali Yücel Ortaokulu (İstanbul), Cumhuriyet Ortaokulu (İstanbul), Cumhuriyet Ortaokulu (Zonguldak), Atatürk Ortaokulu (Zonguldak) and Nurdan ve Ahmet Orhan Oğuz Ortaokulu (Zonguldak). The students were subject to take a survey and asked to write down their 5 most-listened songs. 1473 students wrote down 5901 songs in total. According to the data gathered, 15 most-listened songs have been analysed. Songs were subject to content analysis and were analysed in terms of content and language. The results are these; the emotion which dominates most of the songs children listen to is pessimism and despair. Particularly in rap songs, there are the elements that are not suitable for students' development, such as sexuality, vulgar remarks, harmful substances and rebellion. It can be said generally that in songs language is used recklessly.

Key words: Puberty, Pubescence, song, language, wording

GİRİŞ

Bir sanat olarak müzik, insan hayatında -diğer sanatlardan farklı olarak- çok daha önemli bir yere sahiptir. “Müziğin, insandan insana uzanan evrensel bir dil olması; dili, dini ayrı insanları aynı ezgide birleştirecek güce sahip olması, ona, diğer sanat dalları içinde ayrı bir yer, farklı bir ayrıcalık vermiştir” (Öz, 2001, s. 102). Müzik, belli bir amaç ve yöntemle, belli bir güzellik anlayışına göre işlenerek birleştirilmiş seslerden oluşan estetik bir bütün” olarak tanımlanabilir (Uçan, 1994, s. 10). İlik’e (1994, s. 48) göre ise müzik, insanların sözcüklerle ifade edemediği duygu ve düşüncelerini, sesler aracılığıyla anlatma sanatıdır. İnsan doğumdan ölüme kadar yaşadığı her türlü sevinç ve üzüntüyü, isyan ve sükûtu; ninni, ağıt, ilahi, nefes gibi çeşitli yapıdaki ezgilerle anlatmıştır. İnsanın, anne kalp atışlarının ritmiyle anne karnında başlayan müzik serüveni; bebekliğinde ninnilerle, çocukluğunda saymacalar, tekerlemeler, çocuk şarkılarıyla ve her yaş döneminde kişisel beğenisine göre şekillenerek devam etmiştir.

Müziğin bir parçası olan şarkı, günümüzde sıkça kullanılan bir terimdir. Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünde şarkı için tonlama değişiklikleriyle çeşitli duygular uyandıran uyumlu, ezgili insan sesleri dizisi; Klasik Türk Müziğinde aşk üzerine söylenen, nakaratı ve ara nağmesi olan parça; ezgi, müzik parçası, melodi, liet; Divan edebiyatında bestelenmek için dörtlükler biçiminde ve uyaklı olarak yazılmış olan şiir biçimi gibi tanımlar yapılmıştır.

İnsan hayatının dönüm noktası sayılabilecek süreçlerinin başında ergenlik dönemi gelmektedir. “Erinlik (puberte), ergenlik yıllarının başlangıcında, hızlı değişikliklerin meydana geldiği döneme verilen isimdir” (Aydın, 2010, s.172). Özellikle bu dönem, geçirilen fiziksel ve ruhsal değişimler sebebiyle oldukça kritik ve zor yıllardır. “Erinlik, bazı gençleri diğerlerine göre daha çok etkilemektedir ve bu dönem bazı gençler için fırtınalı ve stres yüklü bir dönem olmaktadır” (Aydın, 2010, s.175).

Erinlik dönemi ergenliğin başlangıç yılları olarak kabul görürken bireysel ve toplumsal farklılıklar sebebiyle yaş aralığı ile ilgili kesin sınırlar belirlenmemektedir. Aşıröz vd. (1994), puberte çağını insan yaşamında çelişkilerin hâkim olduğu, bu dönemin çocukluktan yetişkinliğe geçişte önemli bir dönem olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca 11-20 yaşları arasındaki gençleri, puberte (11-14 yaş), erken adolesan (15-17 yaş) ve geç adolesan (18-20 yaş) şeklinde sınıflandırmışlardır. Dönmez (1999, s. 148), erinlik dönemini 11-14 yaş aralığında ele alırken, Yörükoğlu (2000), 12-15 yaş aralığında ele almıştır. Çocukluktan erişkinliğe geçilen bu dönemin yaş aralığı kaynaklarda farklı farklı yer almış olsa da 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin yaş itibarıyla erinlik döneminde oldukları söylenebilir.

“Ergenlerin çoğu, zamanlarının önemli bir kısmını müzik dinleyerek geçirmektedirler” (Kulaksızoğlu, 1998, s. 143). Günümüzde neredeyse her ortamda pek çok öğrenciyi, genci kulaklıklarını takmış bir şekilde müzik dinlerken görmek mümkündür. Gençlerin, oldukça sıkıntılı ve huzursuz geçen

erinlik döneminde müziği bir arkadaş, bir dost, vazgeçilmez bir unsur olarak gördükleri yapılan araştırmalarla ortaya konulmuştur. Tez (2016), ortaokul öğrencilerinin müzik-müzik dersi ve müzik öğretmeni kavramlarına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla incelediği araştırmasında, öğrencilerin müziği güven veren, sağlık veren, vazgeçilemeyen, hissettiren, başka dünyalara götüren, eğlendiren, bağımlılık oluşturan ve değerli kategorileriyle eşleştirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Babacan (2014) tarafından yapılan bir diğer çalışmada da öğrencilerin müziği, duyguları ifade eden, ihtiyaç duyulan, sevgi ve mutluluk veren, bağımlılık oluşturan, rahatlatıp dinlendiren, bütünleştiren bir kavram olarak algıladıkları belirtilmiştir.

Bu dönem gençlerinin yaşadığı, hayal ettiği, düşündüğü pek çok şey şarkılar aracılığıyla ifade edilir. Lull (1987), gençlerin müziği her düzeyde otoriteye direnmek, kişiliklerini ortaya koymak, akran ve romantik gönül ilişkileri geliştirmek ve ebeveynlerinin ve okullarının onlara anlatmadıkları ne varsa öğrenmek için kullandıklarını belirtmiştir. Gençler için müzik, kendilerini ifade etmede kullandıkları vazgeçilmez bir araçtır. Bu nedenle kimlik kazanma savaşının verildiği erinlik döneminde gençlerin dinledikleri şarkılar oldukça önemlidir. Gençlerin hayatında bu kadar önemli bir yere sahip olan müziğin olumlu ve olumsuz etkilerinin de olabileceği unutulmamalıdır. Nitekim ilgili literatür incelendiğinde genellikle öğrencilerin/ gençlerin duygu durumları ile dinledikleri müzikler arasındaki ilişki, müzik tercihlerini etkileyen faktörler üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Özellikle psikolojik sorunlar yaşayan gençler üzerinde yapılan çalışmalarda onların “heavy metal, hard rock” gibi müzikler dinlemeyi tercih ettikleri ortaya konulmuştur (Took ve Weiss, 1994; Wass vd., 1989). Müzik eserlerindeki sözler, düz metinlere göre daha kolay ezberlenmekte ve yıllarca akılda kalmaktadır. Özellikle kimlik arayışının söz konusu olduğu ergenlik yıllarında hayran olunan, sevilen şarkıcıların sözleri birey üzerinde çok önemli etkilere neden olabilmektedir (Göher, 2008a, s. 311).

Müzik, insanda çeşitli duygular uyandıran ve insana keyifli anlar yaşatan bir uğraş olmanın da ötesinde son yıllarda kitleleri etkilemeye yarayan bir araç olarak da kullanılmaktadır. Savaş, seçim gibi önemli toplumsal olaylarda şarkılar bir propaganda aracı olarak etkili bir şekilde kullanılmıştır ve kullanılmaya devam etmektedir. Günümüz dünyasında müziğin profesyonelce kullanıldığı alanlardan biri de reklamlardır. “Görüntüyle beraber verilen müzik sayesinde reklamlar hatırdta kalmakta, ürüne karşı duyulan sempati müzikle pekiştirilmektedir (Odabaşı ve Oyman, 2003, s. 11).

Müziğin bu yüksek etkileme gücü göz önüne alındığında bireyler üzerinde olumlu ve olumsuz etkiler bırakması da ihtimal dahilindedir. Bu nedenle oldukça hassas bir dönemde olan 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin dinledikleri şarkıların içeriği de incelemeye değer görülmüştür. Öğrencilerin ya da gençlerin dinledikleri şarkıların içerik ve dil yönünden incelendiği

çalışmalara rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışmada 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok dinledikleri şarkıların tespit edilmesi ve bu şarkıların içerik ve dil yönünden incelenmesi amaçlanmıştır.

1. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma teknikleri temel alınarak desenlenmiştir. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok dinledikleri şarkıları tespit etmek ve bu şarkıların sözlerinin niteliklerinin ne olduğunu belirleyebilmek için tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2006, s. 77). Deneysel olmayan bir araştırma yöntemi olan tarama modelinde, anketler ya da görüşme protokolleri kullanılır (Christensen vd., 2015, s. 368).

1.2. Evren ve Örneklem

Tarama araştırmaları genellikle ilgilenilen konular doğrultusunda hedeflenen evrenden seçilen bir örneklem ile gerçekleştirilir (Christensen, Johnson vd., 2015, s. 368). Bu araştırmanın evrenini bütün 7. ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu evrenden seçilen örneklem ise Etiler Hasan Ali Yücel Ortaokulu (İstanbul), Cumhuriyet Ortaokulu (İstanbul), Cumhuriyet Ortaokulu (Zonguldak), Atatürk Ortaokulu (Zonguldak), Nurdan ve Ahmet Orhan Oğuz Ortaokulu (Zonguldak)'nda okuyan 7. ve 8. sınıf öğrencileridir. Okullara göre araştırmaya katılan öğrenci sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo1: Okullara göre araştırmaya katılan öğrenci sayıları

Okulun Adı	7. sınıf	8. sınıf	Toplam
Etiler Hasan Ali Yücel Ortaokulu	263	213	476
Cumhuriyet Ortaokulu (İstanbul)	53	37	90
Cumhuriyet Ortaokulu (Kdz. Ereğli)	182	195	377
Atatürk Ortaokulu (Kdz. Ereğli)	107	98	205
Nurdan ve Ahmet Orhan Oğuz Ortaokulu (Kdz. Ereğli)	161	164	325
Toplam	766	707	1473

Bu araştırmaya 707 8. sınıf öğrencisi ve 766 7. sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırmaya katılan toplam öğrenci sayısı 1473'tür.

1.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri Etiler Hasan Ali Yücel Ortaokulu (İstanbul), Cumhuriyet Ortaokulu (İstanbul), Cumhuriyet Ortaokulu (Zonguldak), Atatürk Ortaokulu (Zonguldak), Nurdan ve Ahmet Orhan Oğuz Ortaokulu (Zonguldak)'nın 7. ve 8. sınıflarında okuyan 1473 öğrenciden elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Öğrencilerden bu ankete en çok dinledikleri 5 şarkının adını ve şarkıcısını yazmaları istenmiştir. 766 7. sınıf öğrencisi 3064 şarkı ve şarkıcı adı, 707 8. sınıf öğrencisi 2837 şarkı ve şarkıcı adı yazmıştır. Toplamda 1473 öğrenci 5901 şarkı ve şarkıcı adı yazmıştır.

Anketten elde edilen verilere göre 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok dinledikleri 15'er şarkı listelenmiştir. Daha sonra listeler karşılaştırılmış ve bütün öğrencilerin en çok dinlediği 15 şarkı belirlenmiştir. Belirlenen şarkılar, şarkıcıları ve şarkıların sıklıkları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: Bütün öğrencilerin en çok dinlediği 15 şarkı, şarkıcısı ve sıklıkları

Sıra	Şarkının adı	Şarkıcının adı	Sıklığı
1.	Bu Benim Öyküm	Tuççe Kandemir	211
2.	Sen Olsan Bari	Aleyna Tilki	158
3.	Yanıyoruz	Burak King	140
4.	Çok Çok	Edis	107
5.	Sıfır Tolerans	Hadise	102
6.	Yolla	Tarkan	99
7.	Eteği Belinde	Manuş Baba	92
8.	İki Aşık	Ersay Üner	86
9.	Enerji	Alper Erözer	78
10.	Heyecanı Yok	Gazapizm	77
11.	Geceler	Ezhel	77
12.	İmkansızım	Ezhel	68
13.	Şehrimin Tadı	Ezhel	64
14.	Affet	Müslüm Gürses	64
15.	Sen	İdo	63

Belirlenen şarkılar içerik analizi ile incelenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 227). Buna göre belirlenen şarkılar gözden geçirilmiş, şarkılardan elde edilen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde düzenlenmiştir.

2. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok dinlediği 15 şarkı içeriklerine ve dili kullanım durumlarına göre incelenmiştir.

2.1. Şarkıların İçeriğine İlişkin Bulgular

“Bu Benim Öyküm” adlı arabesk-pop türündeki şarkıda ayrılık acısı, “Sen Olsan Bari” ve “Çok Çok” pop şarkılarında sevilen kişiyle beraber olma isteği, “Yanıyoruz”, “Sıfır Tolerans” ve “İki Aşık” pop şarkılarında ayrılık, “Eteği Belinde” pop şarkıda sevilen kişiye kavuşma isteği, dans/elektronik türdeki “Enerji” adlı şarkıda yaşam enerjisi, hayata olumlu yönden bakmak gerektiği, “Heyecanı Yok” rap şarkısında yaşama isteksizliği, “İmkansızım” hip-hop/rap şarkıda imkansız aşk, “Şehrimin Tadı” hip-hop/rap şarkıda Ankara’nın arka sokaklarının karanlık ve karamsar yüzü, “Affet” adlı arabesk şarkıda sevgili tarafından başışlanma isteği, “Yolla” pop şarkıda kadere sitem, “Geceler” adlı hip-hop/rap şarkıda gecenin ve karanlığın insanda yarattığı karamsar duygular, “Sen” adlı pop şarkıda eski sevgiliye sitem konuları dile getirilmiştir. Şarkılar incelendikten sonra şarkıların içeriğine dair ulaşılan temalar aşağıda açıklanmıştır.

Karamsarlık: Şarkıların pek çoğuna hâkim olan duygu karamsarlıktır. İncelenen 15 şarkının 10’unda karamsarlık duygusunun işlenmiş olduğunu görmek mümkündür. Pop şarkılardaki karamsarlık ayrılık ve aşk acısı konuları etrafında yoğunlaşırken hip-hop/rap şarkılarındaki karamsarlık daha çok tükenmişlik, hayattan bezmişlik gibi duygular üzerinde yoğunlaşmıştır. Öğrencilerin en çok dinlediği şarkı olan “Bu Benim Öyküm” adlı şarkıda sevgilisi tarafından terk edilen kadının yalnızlığı ve acısı anlatılmaktadır.

“Şimdi tek başımayken kimin öyküsü bu?
Bu benim öyküm birazcık yaralı
Kalbimin pek çok yeri yamalı
Kan akar kanadımdan
Düşer yere yere kalanım” (Bu Benim Öyküm)

Yukarıdaki sözlerde yer alan yaralı öykü, yamalı kalp, kanadımdan kan akması gibi benzetmeler şarkıda yer alan kötümser bakış açısını göstermektedir.

“Bir nedeni mi var bir sebebi mi var
Ara sıra dolu yağar ara sıra kar
Bir garezi mi var bana arıyorum hep
Cinayet varsa delili de var delili de var
Yanıyorum ah, her dolunaya bir de sabah
Ekle yârim kahrıma kahr
Kal gitme özrün kabahat” (Yanıyoruz)

“Yanıyoruz” adlı şarkıya ait olan yukarıdaki sözlerde de mutsuzluk ifadelerini görmek mümkündür. Dolu, kar, garez, cinayet, kahr” gibi kelimeler şarkıdaki kötümserliği göstermektedir.

“Yaşama sevincine el koyan denge
Ve umutların er geç ölür
Bir de bakarsın her şey sönük

Suçta en yakın eksen görür
Hızlı yaşayan erken ölür
Biz yakarsak söndüremezler, geri döndüremezler
Bizi heyecanlandıramıyorsa bir şeyler artık öldüremezler
(...)
Bu hayatın heyecanı meyecanı yok
Bu hayatın heyecanı meyecanı yok” (Heyecanı Yok)

“Heyecanı Yok” şarkısında da adından da anlaşılacağı gibi olumsuz duygular yer almaktadır. Şarkının bütününe hâkim olan duygu da budur. Yukarıdaki dizelerde yer alan yaşama sevincine el konulması, umutların ölmesi, her şeyin sönük olması, insanı artık hiçbir şeyin heyecanlandırmaması, hayatın heyecanının olmaması gibi ifadeler şarkıdaki karamsarlığı ortaya koymaktadır.

“Bu nasıl olur aşığım sırlısklam
Sesin kulaklarımda hiç duymamış olmama rağmen
Düşün ki seni göremedim bir kere daha ben
Bu yüzden içimde matem halen
Madden manen bittim kabullendim yok ki çarem
(...)
Rüyada gördüğün kıza hiç âşık olunur mu?
İmkansızım, imkansızım
Çıktı lanet kadın teki vicdansızım
Derdim neydi derdinden başka
Ettirdin beni isyan kızım” (İmkansızım)

Bütününe karamsarlık duygusunun hâkim olduğu şarkılardan biri de hip-hop/rap şarkısı olan “İmkansızım” şarkısıdır. Şarkıda, hayal aleminde yaratılan bir kadına olan imkânsız aşk anlatılmaktadır. Şarkının bütün sözleri incelendiğinde bu rüyanın alkol ve uyuşturucu etkisiyle görülen bir rüya olduğu anlaşılmaktadır. Hiç var olmayan bir kadına olan imkânsız aşk başlı başına şarkıya karamsar bir hava katmaktadır. Ayrıca şarkıda geçen matem, maddi ve manevi olarak tükenmek, çaresiz kalmak, vicdansız, lanet, isyan gibi ifadeler kötümserliği ortaya koymaktadır.

“İmkansızım” ile aynı şarkıcıya ait olan “Şehrimin Tadı” şarkısı da yine benzer şekilde başlı başına karamsarlığın olduğu bir şarkıdır. Şarkıda Ankara şehrinin arka sokakları, karanlık yüzü, aynı zamanda şarkının sözlerini de yazan şarkıcının Ankara’da yaşadığı zorluklar, Ankara’nın ona hissettirdiği olumsuz duygular anlatılmaktadır.

“Karanlık çöktüğünde koktuğunda kömür sokak
Şehrimin tadı ağızımda yine
İs, pas, kir, kömür, plastik, çöplük, lastik, egzoz, esrar” (Şehrimin Tadı)

Yukarıdaki “Şehrimin Tadı” şarkısına ait olan dizelerde yer alan is, pas, kir, kömür, çöplük, plastik, lastik, egzoz, esrar kelimeleri şarkıdaki kötümser bakış açısını açık bir şekilde dile getirmektedir.

“Gecelerdeyim son günüme dek
Son güne denk gelecek gece bekçisi Ezhel hep
Esrarın da etkisiyle ışık daha parlak
Çekilir nefesler
Karanlıktan yolum, yönüm, yıldızlar ve sesler
Ay güneşten daha güzel
Geceler, geceler kafamın peşindeyken
Yaşarım neyim neysem” (Geceler)

“İmkansızım”, “Şehrimin Tadı” ile aynı şarkıcıya ait olan “Geceler” şarkısı da karamsarlık duygusunun hâkim olduğu bir şarkıdır. Geceler, karanlık, gece bekçisi, esrar, ayın güneşten daha güzel olması gibi ifadeler şarkıdaki umutsuzluğu ve kötümserliği ifade etmektedir.

Pop şarkılarından biri olan “Yolla” şarkısında yüzü bir türlü gülmeyen, hayatı istediği gibi olmayan bir kişinin siteimleri ifade edilmektedir.

“Yolla, yolla kaderim yolla,
Acıları bana yolla,
Dert babasıyım ya ben!
Vur ya, lafımı olur vur ya!
Düşene bir de sen vur ya!
Ne de olsa sabır taşıyım ya ben.
(...)
Ah benim şu bağı yanık kalbim
Bir türlü gün yüzü göremedi
Feleğin elinde oyuncak garibim
Bir türlü saadet ne bilemedi (Yolla)

Yukarıdaki dizelerde de görüldüğü gibi, dert babası olmak, düşene bir de kaderin vurması, sabır taşı olmak, bağı yanık kalp, gün yüzü görememek, feleğin elinde oyuncak olmak, saadetin ne olduğunu bilememek gibi ifadeler karamsar bir tablo çizmektedir.

Cinsellik: Şarkıların içerikleri incelendiğinde karşılaşılan bir diğer unsur da şarkıların açık veya üstü kapalı bir şekilde cinsellikle ilgili ifadeler içermesidir. Bu unsur, pop şarkılarda daha üstü kapalı bir şekilde ifade edilirken hip-hop/rap şarkılarında daha açık bir şekilde ifade edilmektedir.

“Olsun, kapris yok
Bir de bu yanaktan bam bam bam
Geri aldık baştan
Yine yine yerlere ser beni mindere” (Çok Çok)

Yukarıdaki dizeler Çok Çok adlı pop şarkısına aittir. Şarkıda sevilen kişiyle birlikte olma isteği anlatılmıştır. Bunun yanında yukarıda verilen dizelerde de görüldüğü gibi cinsellik de üstü kapalı biçimde işlenmiştir.

“Yar beline beline sarılamam, ah gecedem duramam
Ah öteden beriden bakış atma ah yerimde duramam
Ah yıkadım kuruttum çarşafı, serdim ipek yorganı
Ah günahı sevabı boynuma, gel bu gece koynuma” (Eteği Belinde)

Aşk konusunun ele alındığı “Eteği Belinde” adlı şarkıda sevgili olarak tanımlanan kişiyi betimleyici ifadeler yer verilmiştir. Bunun yanında şarkının yukarıda verilen nakarat kısmında sevgilinin yaptığı cilvelerin tahrik ediciliği anlatılmıştır.

“Yanaşır yılmış bahane seks
Koyup soyar seni atar heves” (Şehrimin Tadı)

Tüm şehir bir pavyon ve bizim paramız yok” (Şehrimin Tadı)

Rapin pavyonunda olurum Çubuklu Yaşar
Manita tutulur bana, onu da öpemem lüzumsuz kaçır” (Şehrimin Tadı)

Yukarıda verilen dizelerde de görüldüğü gibi “Şehrimin Tadı” adlı hip-hop/rap şarkısında açıktan ve üstü kapalı olarak cinsellikle ilgili ifadeler yer almaktadır.

Kaba İfadeler: Şarkıların içerikleri incelenirken karşılaşılan bir diğer olumsuz durum da şarkılarda argo ve küfür gibi kaba ifadelerin yer almasıdır.

“Bu derdi çekmekten daha iyidir lan hapis” (İmkansızım)

“Kafam t..k gibi karnımız aç” (Şehrimin Tadı)

İnceyi anla, İncek’i İncesu’da ayıran sistemi s.....
Hep size hep size lan, biz de isteriz bir şey
Gençlerin işsiz de patronlar sizken s...m işi” (Şehrimin Tadı)

“Konular, sorunla b.k atmak kolay” (Şehrimin Tadı)
“Geceler hepsinin özü, bebeler gezer her şehrin idolü” (Geceler)

Yukarıdaki hip-hop/rap türüne ait olan şarkı dizelerinde küfür ve argo ifadeler görülmektedir. Bu türdeki şarkıların saldırgan bir yapısı bulunmaktadır. Bu nedenle öfke dolu sözler, argo sözcükler ve küfür bu saldırganlığın bir sonucu olarak şarkılarda yer almaktadır. Öğrencilerin en çok dinlediği pop ve diğer türdeki şarkılarda ise bu tür kaba ifadeler yer almamaktadır.

Zararlı Maddeler: İncelenen şarkılarda karşılaşılan olumsuz durumlardan biri de şarkılarda yer alan içki, uyuşturucu gibi zararlı maddelerin yer almasıdır.

“Ki bilemezdik ne işti
Daha dur hele ne içtik?
Tüm bilincini yitirmiş şehir kurtları tedirgin” (Heyecanı Yok)

Yukarıda verilen “Heyecanı Yok” adlı şarkıda içmek kelimesiyle ifade edilen içki içmektir. Bunu bir sonraki dizelerde yer alan bilincini yitirmek ifadesinden anlamak mümkündür. Alkolü fazla alan kişilerin zaman zaman bilincini yitirdikleri, yaptıklarını hatırlamadıkları bilinen bir durumdur.

“Tek dostum cannabis ve alkol
Sarhoş olmamak âşık olmaktan daha zor” (İmkansızım)

“İmkansızım” şarkısına ait olan yukarıdaki dizelerde cannabis, alkol ve sarhoş olmak ifadeleri yer almaktadır. Cannabis, kenevir veya kendir denilen bitkinin bilimsel adıdır. Cannabis ve alkol birer dost olarak ifade edilmiştir.

“Bir cebimde yok kapital bir cebimde kenevir tohumu” (Şehrimin Tadı)
“Ne yapsak şimdi? Çalsak bir şey
Sosis ve salam!
Yerim kafam düşer ot ister canım” (Şehrimin Tadı)

Karanlık çöktüğünde koktuğunda kömür sokak
Şehrimin tadı ağzımda yine
İs, pas, kir, kömür, plastik, çöplük, lastik, egzoz, esrar” (Şehrimin Tadı)

“Yanaşır yılışık bahane seks
Koyup soyar seni atar heves
Yanında viski ve votka ve Afgan var
Hepsinin tadı nefis” (Şehrimin Tadı)

“Şehrimin Tadı” hip-hop/rap türündeki şarkıya ait olan yukarıdaki dizelerde kenevir tohumu, ot, esrar, viski, votka, Afgan gibi uyuşturucu maddeler yer almaktadır. Yukarıda verilen son dördlükte görüldüğü gibi alkol ve uyuşturucu zararlı maddeler olarak değil, tatları güzel olan şeyler olarak ifade edilmiştir.

“Kırmızı fren, kırmızı bira
Hırlısı hem hırsız bir arada” (Geceler)

“Önceki saat ganja ve kâğıt” (Geceler)
“Esrarında etkisiyle ışık daha parlak
Çekilir nefesler” (Geceler)

Yukarıdaki dizelerde de bira, ganja (Endonezcede esrar anlamına gelmektedir.), esrar gibi kelimeler kullanılmıştır. Bu şarkının geneline bakıldığında da esrarın, zihni bulandırarak karanlık içinden aydınlığa geçişte kullanıldığından bahseder.

Toplumsal Düzeni Eleştiri ve İsyan: Özellikle hip-hop/rap türündeki şarkılarda karşılaşılan bir diğer unsur da toplumsal düzeni eleştiren ve yasal otoritelere karşı isyankâr tavır takınan bir anlayışın bulunmasıdır.

“Bakar mı senin gibi serseriye lan o hiç
Yakarım şehrimi alsın asker ya da polis
Bu derdi çekmekten daha iyidir lan hapis” (İmkansızım)

“İmkansızım” adlı şarkıda uyuşturucunun etkisiyle rüyada görülen kadına karşı olan karşılıksız aşk anlatılmaktadır. Şarkının yukarıdaki dizelerinde de bu aşk uğruna asker ya da polise rağmen şehri yakmaktan ve bu aşk acısını çekmektense hapis yatmanın daha iyi olduğundan bahsedilmektedir. Suçlu kişilerin hapse atıldığı düşünüldüğünde bu dizelerde suça teşvik etmek gibi bir anlayışın hâkim olduğu görülmektedir.

“Dirisin ya da ölü arafı yok
Kapımın önünde polisler var
Elinde silahla komiser var
Üstümde başımda kan izi var
Önümde kocaman valizler var” (Heyecanı Yok)

Yukarıdaki dizelerde de üstünde kan izleri olan ve kapısına polis dayanmış birinden bahsedilmektedir. Bu dizelerin zihinde yarattığı tablo bir cinayettir. Şarkının tamamını düşündüğümüzde cinayet işlemiş birinin “bu hayatın heyecanı meyecanı yok” diye isyan etmesi de sağlıklı olmayan bir psikolojiyi göstermektedir.

“Ne yapsak şimdi? Süpermarketten çalsak bir şey
Sosis ve salam!
Yerim kafam düşer ot ister canım
Polisten kaçın!” (Şehrimin Tadı)

“Ben de sözde kralım la’ lafta
İnceyi anla, İncek’i İncesu’dan ayıran sistemi si..m” (Şehrimin Tadı)

Şehrimin Tadı şarkısına ait olan yukarıdaki ilk dizede toplum tarafından hoş karşılanmayan bir durum olan hırsızlık yapmaktan bahsedilmiştir. Esrar kullandıktan bir müddet sonra kişinin zihni bulanmaya başlamaktadır. Daha sonra kişinin karnı acıkmaktadır. Yemek yedikten sonra kişi yeniden kendine gelmeye başlar ve gerçekten müptezel olan kişilerin canı yeniden esrar içmek istemektedir. Bu dizelerde de esrarın etkisiyle karnı acıkan ve parası olmadığı

için hırsızlık yapan bir müptezel anlatılmaktadır. Ayrıca polise yakalanmamak gerektiğini de ifade etmektedir. Bu dizelerde esrar alabilmek için parası olan fakat acıkan karnını doyumaya para bulamayan bir kişi görülmektedir.

Yukarıdaki şarkıya ait olan ikinci dizelerde de sistem ağır bir küfürle eleştirilmiştir. Burada sistem olarak ifade edilen aslında insanlar arasındaki sosyo-ekonomik uçuruma neden olan sistemdir.

Genel olarak hip-hop/rap türündeki şarkılara bakıldığında; parasızlık, polisten kaçmak, gettolar, büyük şehirler, karanlık, gece, içki, uyuşturucu, özellikle ekonomik eşitsizlik, düzene isyan, alt kültüre ait olmanın verdiği bireysel sıkıntılar ve çatışmalar gibi şarkıların karamsarlığını ortaya koyan durumların ve kavramların şarkılarda yer aldığı görülmektedir.

Yukarıda verilen şarkılardan farklı olarak içinde isyan barındıran bir şarkı da “Yolla” şarkısıdır. Bu şarkı bir pop şarkısıdır ve şarkıda toplumsal düzeyde isyandan farklı olarak kişisel bir isyan söz konusudur. Burada kişi kendi kaderine sitem etmektedir. “Yolla, yolla kaderim yolla, acıları bana yolla, ne de olsa dert babasıyım ya ben” ifadelerinden ve şarkının bütününden de anlaşıldığı gibi kişi çektiği sıkıntılardan dolayı kaderine ve feleğe sitem etmektedir.

Aşk ve Ayrılık: Şarkılar incelenirken karşılaşılan bir tema da aşk ve ayrılıktır. Her şarkının konusu birbirinden farklı olmasına rağmen aşk ve ayrılık şarkıların ortak paydası olarak karşımıza çıkmaktadır. Aşk ve ayrılık ile ilgili şarkıların genellikle pop türündeki şarkılar olduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında bir arabesk şarkı ayrılık ve bir hip-hop/rap şarkı aşk ile ilgilidir.

“Sabah uyandım yanımda yoksun
Solumda bir acı senden yoksun” (Bu Benim Öyküm)

Ekle yârim kahrıma kahr
Kal gitme özrün kabahat” (Yanıyoruz)

Her şey burada bitti toparlan gidiyorsun
Zamana bırakmadım tehlike arz ediyorsun” (Sıfır Tolerans)

Biz iki aşık kafaları karışık
Bir sağa çarptık bir sola çaptık
Nasıl bitti biz de şaşırдық
Kime sorsan çok yakıştırdık” (İki Aşık)

“Eğer seni kırdıysam darıl bana
Ama bir gün beni ararsan bak ruhuna
Birden gecem tutarsa güneşi çevir bana
Sevgilim bağışla biraz zor olsa da” (Affet)

Yukarıdaki dizeler ayrılığı anlatan pop şarkılara aittir. Hemen hemen her şarkıda ayrılık sonrası yaşanan acı, eski sevgiliye duyulan özlem, bağışlanma isteği, aşk bitmesine rağmen yaşananların güzel anılar olduğundan bahsedilirken “Sıfır Tolerans” şarkısında daha sert bir üslup görülmektedir. Bu şarkıda yaşananların pişmanlığı ifade edilmiştir.

“Hazırım diyorum dünden
Düşmüyorsun dilimden
Olan olmuş zaten
O sen olsan bari” (Sen Olsan Bari)

Yanına yanına al beni yanına
Yakışır ama çok çok” (Çok Çok)

“Geliyor bak kalem kaşlı
Eteği belinde gül de takmış gül de takmış
Al dudaklar mor sümbüller
Öyle de güzel ince de belli ince de belli” (Eteği Belinde)

“Türkü gibi bir kadın ve şahane
Daha ne kadar güzel olunabilir ah be abi
Burnu fındık, ağzı kahve
Kül oldum yandım yani” (İmkansızım)

Yukarıdaki şarkıların ortak paydası aşktır. Pop şarkılarında sevilen kişiyle beraber olma isteği anlatılırken bir hip-hop/rap şarkısı olan “İmkansızım” şarkısında imkânsız aşk anlatılmaktadır. Hip-hop/rap türündeki bu şarkıda anlatılan imkânsız aşk, uyuşturucu etkisiyle rüyada görülen bir kadına karşı duyulan aşktır.

Yaşam enerjisi: Yaşam enerjisinin ele alındığı, hayata olumlu tarafından bakmak gerektiğinin anlatıldığı tek şarkı “Enerji” isimli dans/elektronik türde şarkıdır. Şarkının söz yazarı ve şarkıcısı henüz 13 yaşında bir çocuktur. Diğer şarkılarla kıyaslandığında tamamen olumlu ifadeler yer alan tek şarkıdır. “Dışarda hayat var, biraz eğlence lazım; olmasın kaygı, hayat hep aynı değişir sen de biraz pozitif bak” gibi sözler şarkının yapıcı özelliğini ortaya koymaktadır.

7. ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok dinledikleri şarkıların içerikleri incelendiğinde, şarkıların karamsarlık, cinsellik, kaba ifadeler, zararlı maddeler, toplumsal düzeni eleştiri ve isyan, aşk, ayrılık, yaşam enerjisi temalarından oluştuğu görülmektedir. Pop ve arabesk şarkılar aşk ve ayrılık acısı konularında yoğunlaşırken; rap şarkılarda toplumsal düzenden duyulan rahatsızlığın kişide yarattığı bunalımlar anlatılmıştır.

Şarkılardaki Dil Kullanımına İlişkin Bulgular

Şarkılardaki dil kullanımına bakıldığında; pop, arabesk ve dans/elektronik türdeki şarkıların hip-hop/rap türdeki şarkılara göre daha açık bir anlatım tarzı bulunduğu görülmektedir. Rap türündeki şarkılarda cümleler karmaşıktır, rap şarkıların sözleri bir öykü kurar gibi bağlantılı ve uzundur. Diğer türdeki şarkılarda ise daha kısa cümleler ve sade bir anlatım bulunmaktadır. Rap türündeki şarkılarda ana metin uzun, nakaratlar kısadır; diğer türdeki şarkılarda ise ana metin daha kısa nakarat bölümleri daha uzundur.

“Dedim ki bu kız kaçmaz
Gördüğüm anda onu dedim
“Kaçmaz”
Mantığım duygularıma der “yapma”
Bakmaz bu kız dönüp de sana bakmaz
İmkânsız be hayrola
Bu kalp ona doğru atıp durur dedim
Sercan dikkat et sakın kaybolma
Kabullenmem lazım la imdat nasıl?
Nasıl olur bu kız benim imkansızım?” (İmkansızım)

Yukarıdaki dizeler “İmkansızım” adlı rhip-hop/rap şarkıya aittir. Dizelerde de görüldüğü gibi şarkıdaki duygu ve düşünceler bir düzyazı formatında kurgulanmıştır. Bir öykü anlatır gibi cümleler peş peşe sıralanmıştır.

“(…) Bana tepeler, denizler dar
Bir de sırtımda keneler var
Yarım kalır o şarkılar, burada panda yok develer var
Montumun cebinde yok kuruş
Zıplıyor herkes kanguru sanki
Full depo Taunusum
Bir de kafamıza bass vurur ama yine yok” (Heyecanı Yok)

“Heyecanı Yok” adlı rap şarkıya ait olan yukarıdaki dizelerde de görüldüğü gibi anlatım oldukça kapalı ve karmaşıktır. Söylenmesi zor ve karmaşık ifadeler bu şarkıda olduğu gibi diğer hip-hop/rap şarkılarında da bulunmaktadır. “Sen” adlı pop şarkıda ise cümleler kısa olmasına rağmen anlatım karmaşıktır.

“Hatalarımı hep örtbas eden sen
Kendine bile güvenemeyen sen
Herkesi kendi gibi gören
Haklı herkes haklı
Sen
Sana sallayan herkes haklı
Ama en ağırı bende saklı

Bekle hepsini göreceksin (Görülen),
Çok kahredeceksin (Kahredicen)” (Sen)

Şarkının yukarıda verilen sözlerinde de görüldüğü gibi ifadeler karmaşıktır. “Sallamak” sözcüğünün anlamı açıkça belli olmamaktadır. Şarkıda anlatılmak istenen tam olarak anlatılamamıştır.

“Her şey burada bitti
Toparlan gidiyorsun
Zamana bırakmadım
Tehlike arz ediyorsun” (Sıfır Tolerans)

“Sıfır Tolerans” adlı pop şarkısına bakıldığında cümlelerin rap şarkılarına göre daha kısa, anlatımın daha açık ve sade olduğu görülmektedir. Rap türünün dışındaki diğer şarkılarda da aynı durum bulunmaktadır. Örneğin aşağıda verilen “Affet” isimli arabesk şarkıda da kısa cümleler, sade ve açık anlatım görülmektedir:

“Eğer seni kırdıysam
Darıl bana
Ama bir gün beni ararsan
Bak ruhuna
Birden gecem tutarsa
Güneşi çevir bana
Sevgilim bağışla
Biraz zor olsa da” (Affet)

7. ve 8. sınıf öğrencilerin en çok dinledikleri şarkılar dil bakımından incelenirken dikkat çeken hususlardan biri de şarkılardaki ahengin genellikle ses, sözcük ve cümle tekrarlarıyla sağlanmış olduğudur.

“Hani sözdü bundan böyle
Gülecektin yüzüme
Yazıklar olsun sana
Çelmeyi taktın ya yine” (Yolla)

Ne insafsız ne vicdansızsın
İlhamımsın, ilhamımsın
İmkansızlığından isyancıyım
İnsaf be, imdat be, insaf kızım
O benim imkansızım, imkânsızım
Çıktı lanet kadın teki vicdansızın” (İmkansızım)

Yukarıdaki pop ve hip-hop/rap türüne ait şarkılarda dize sonlarındaki ses benzerlikleri ahengi sağlamaktadır. Ayrıca ikinci şarkıda dize içinde sürekli tekrarlanan s, f, z, ı” harfleri de ahengi sağlayan unsurlar olarak göze çarpmaktadır. Yine ikinci şarkıda sözcük tekrarları da bulunmaktadır.

Şarkılarda genel olarak özensiz dil kullanımı göze çarpmaktadır. Ses uyumu yakalamak için anlam ve estetik arka plana itilmiştir.

“Olmasın kaygı
Hayat hep aynı
Değiştir sen de
Biraz pozitif bak
Enerji, enerji
Azıcık da sinerji” (Enerji)

“Biz iki aşık
Kafaları karışık
Bir sağa çarptık bir sola çarptık
Nasıl bitti biz de şaşırдық
Kime sorsan çok yakıştırdık” (İki Aşık)

Yukarıdaki “Enerji” ve “İki Aşık” şarkılarına bakıldığında “kaygı- aynı, enerji, sinerji; aşık-karışık-çarptık- şaşırдық- yakıştırdık” gibi sözcüklerin hece sonlarındaki benzerliklerle ses uyumu oluşturmak istenmiştir. Fakat bu şarkıların estetik kaygıdan uzak olduğu görülmektedir.

“Full depo Taunusum
Bir de kafamıza bass vurur ama yine yok
(...)
Hayat en psycho mektep, yanacak kafan gençken
Olacaklar hep elzem depresyon gettoya kısmet” (Heyecanı Yok)

“Ay ay, platonik
Durumum kötü komediden daha komik” (İmkansızım)

“Ankara ayazı ruhumu keser
Bir cebimde yok kapital bir cebimde kenevir tohumu” (Şehrimin Tadı)

“Metropollerinde hapsolür gene
Gettolar evinse hep sonun beter” (Şehrimin Tadı)

Yukarıda verilen şarkılara bakıldığında şarkı sözlerinde platonik, kapital, getto, metropol gibi yabancı sözcüklerin kullandığı görülmektedir. Ayrıca Türkçe karşılıkları olmasına rağmen full, psycho gibi İngilizce sözcükler kullanılmıştır. Rap şarkılarda geçen metropol, getto, kapital gibi sözcükler yalnızca ses uyumu yakalamak amacıyla kullanılmamaktadır. Bu sözcükler aynı zamanda bu şarkılardaki karamsar ve olumsuz düşüncenin yansıtılmasında bir araç olarak kullanılmaktadır.

Şarkılarda ses uyumu yakalamak için yapılan hatalardan biri de anlatım bozukluğuna neden olan ifadelerin kullanılmasıdır.

“Cevabı ben miyim sorduğun sorularının
Oluru yoksa da boş yere yorulmayalım” (Yanıyoruz)

Bir de baktım ki o da ne
Sürü sürü bir sürü çile
Toplanmış geliyorlar
Güle oynaya önüme” (Yolla)

Yukarıdaki dizelerde yer alan “sorduğun sorularının” ve “sürü sürü bir sürü çile toplanmış geliyorlar” ifadelerinde anlatım bozukluğu bulunmaktadır. Bu ifadelerin, “sorduğun soruların” ve “sürü sürü bir süre çile toplanmış geliyor” biçiminde olması gerekmektedir.

Şarkılar incelendiğinde, diğer şarkılara göre anlam ve estetiği arka plana itmeden dilin anlatım olanaklarından yararlanan şarkıların da olduğu tespit edilmiştir.

“Geliyor bak kalem kaşlı
“Eteği belinde gül de takmış gül de takmış
Al dudaklar, mor sümbüller
Öyle de güzel ince de belli ince de belli” (Eteği Belinde)

“Çünkü sen
Çölüme yağmur oldun
Sen geceme gündüz oldun
Sen canıma yoldaş oldun
Sen kışıma yorgan oldun” (Affet)

Yukarıda verilen “Eteği Belinde” ve “Affet” şarkılarına ait dizelerde de görüldüğü gibi, sevgili çeşitli benzetmelerden yararlanılarak anlatılmıştır. Canlı benzetmeler kullanılmıştır. Kalem kaşlı, al dudaklı, ince belli, çöle yağmur olmak, geceye gündüz olmak, cana yoldaş olmak, kışa yorgan olmak gibi dilin inceliklerini ve güzelliklerini ortaya koyan çeşitli ifadeler bu şarkılarda yer almaktadır.

3. SONUÇ VE TARTIŞMA

İnternetin yaygınlaşması ve hayatın her alanına girmesi sonucu çocuklar iyi kötü pek çok müzik türü ve örneğiyle karşılaşmaktadırlar. Şenel (2014) tarafından yapılan araştırmada kişilerin müzik tercihlerini yaş, cinsiyet, etnik köken, psikolojik durum, medya etkisi gibi pek çok unsurun etkilediği belirtilmiştir. Ergenliğin başlangıcında bulunan 7. ve 8. sınıf öğrencileri de müzik tercihlerini pop ve hip-hop/rap türünden yana kullanmışlardır. Araştırmanın bütün veri seti tarandığında da öğrencilerin ankete yazmış oldukları şarkıların büyük çoğunluğunun pop ve hip-hop/rap şarkıları olduğu görülmüştür.

Şarkıların içeriklerine yönelik bulgulardan yola çıkarak ulaşılan sonuçlar şunlardır:

Öğrencilerin dinledikleri şarkılarda karamsarlık, cinsellik, kaba ifadeler, zararlı maddeler, toplumsal düzeni eleştiri ve isyan, aşk ve ayrılık, yaşam enerjisi unsurları bulunmaktadır.

15 şarkının dördünde daha olumlu duygular ve umut yer alırken 11'inde aşktan, ayrılıktan ya da yaşamdan kaynaklanan bir nedenle yaşanan kötümser duygular ve ümitsizlik yer almaktadır. Pop şarkılarda bu karamsarlık daha yüzeysel hissedilirken hip-hop/rap türündeki şarkılarda öfkeyle beraber daha sert bir üslupla anlatılmıştır Kır (2016) tarafından rap şarkı sözleri üzerine yapılan araştırmada da rap şarkıcıların yalnızlık, kaybetmişlik, umutsuzluk, önemsiz hissetmek, mutsuzluk, boşvermişlik gibi karamsar konulara dair sözler yazdıkları tespit edilmiştir. Erinlik dönemi karşı cinse olan ilginin arttığı ve fiziksel değişimler nedeniyle sıkıntılı, huzursuz geçen bir dönemdir. Bu nedenle öğrencilerin daha çok aşk, ayrılık ve isyan içeren şarkılar dinlemeyi tercih ettikleri söylenebilir. Ancak, çocukların dinlediği karamsar, olumsuz duygu ve düşüncelerle örülmüş şarkılar, onların olumlu benlik algısı geliştirebilmelerine ve hayata ümitle bakmalarına engel teşkil etmektedir.

Cinsellik unsuru, pop şarkılarda üstü kapalı, hip-hop/rap şarkılarda daha açık bir şekilde ifade edilmektedir. Bunun dışında yine hip-hop/rap şarkılarda kaba ifadeler, zararlı maddeler yer almaktadır. Rap şarkılardan üçü Ezhel'e aittir ve Ezhel'in albümü, 2017 Spotify verilerine göre Türkiye'de en çok dinlenen albümler arasındadır. Türkiye'de en çok dinlenen şarkıcının, şarkı sözlerinde cinsellik, uyuşturucu, alkol gibi olumsuz unsurların bulunması, bu şarkıların henüz kimlik kazanımlarını tamamlamamış çocuklar tarafından dinlendiği göz önüne alındığında endişe verici olmaktadır. Ergenin cinsel davranışları ve müzikteki cinsel içerik konusunda Pardun vd. (2005) tarafından yapılan araştırmada, ergenlerin ne kadar çok cinsel içerikli şarkı dinlediğine bağlı olarak o kadar çok cinsel açıdan etkin olmaya eğilimli olduklarını saptamışlardır (Akt. Erdem, 2011, s. 21). Şarkılarda, çocukların sağlıklı cinsel kimlik oluşturmalarına engel olacak iletilerin bulunması, onların sosyal ve duygusal olarak da sağlıklı bir kişilik oluşturmamalarına neden olabilir.

Dünyada ve ülkemizde uyuşturucu ve madde kullanımının arttığına dair veriler bulunmaktadır. Bu nedenle, öğrencilerin en çok dinledikleri şarkılarda uyuşturucu, alkol gibi zararlı maddelerin yer alması ve bunların özendirici bir dille işlenmiş olması olumsuz ve endişe verici bir durumdur. Bu tür şarkıların, kritik dönemdeki çocuklar tarafından dinlenmesinin doğru olmadığı; bedensel ve ruhsal gelişimlerini tam olarak tamamlamamış olan çocukların olumsuz içerikli şarkılar sebebiyle zihinlerinde yanlış temalar oluşabileceği düşünülmektedir. Araştırmanın bu sonucu, Taşal (2009) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Şarkı sözlerindeki şiddet unsurunun araştırıldığı çalışmada şarkı sözlerinde şiddet öğelerinin ve cinsellik barındıran, olumlu mesaj vermekten uzak sözlerin yer aldığı tespit edilmiştir.

Gander ve Gardiner (2001)'in belirttiği gibi toplumsallaşma, çocuk gelişiminde en önemli süreçlerden biridir. Bireylerin özellikle de çocukların belirli bir grubun işlevsel üyeleri haline geldikleri ve grubun öteki üyelerinin değerlerini, davranışlarını ve inançlarını kazandıkları süreçtir. Öğrencilerin en çok dinlediği şarkıların içinde toplumsal düzeni eleştiri ve isyan temalarının işlenmesi onların toplumsallaşma sürecini olumsuz yönde etkileyebilir. Hırsızlık yapmak, hapis yatmak gibi toplumsal değerlerle örtüşmeyen ifadelerin normal durumları gibi şarkılarda yer alması öğrencilerin sosyal normları yanlış biçimlerde öğrenmelerine ve içselleştirmelerine neden olabilir. Yaşamın içinde çeşitli sorunların olduğu bir gerçektir. Ancak bu sorunların çözümünde şiddet veya kaba güç kullanmak, yasal olmayan yollara başvurmak gibi yöntemler kullanılmamalıdır ve bu yöntemler öğrencilere bir çözüm aracı olarak sunulmamalıdır.

Öğrencilerin en çok dinledikleri şarkılar içinde olumlu duygu ve düşünceler yansıtan şarkılar da bulunmaktadır. Bunlardan üçü aşk ile ilgilidir ve sevilen kişiye kavuşma isteğini, onunla beraber olma isteğini anlatmaktadır. Biri ise yaşam enerjisini, hayata olumlu tarafından bakmak gerektiğini anlatmaktadır.

Şarkılardaki dil kullanımına yönelik bulgulardan ulaşılan sonuçlar ise şöyledir:

Şarkılarda genel olarak özensiz dil kullanımı göze çarpmaktadır. Bir ahenk sağlamak için sözcükler gelişigüzel bir araya getirilmiş gibi görünmektedir. Özellikle hip-hop/rap türündeki şarkılarda yabancı sözcükler kullanılmıştır. “Yolla” ve “Yanıyoruz” şarkılarında dil yanlış yapılmıştır. “Eteği Belinde, Affet” şarkılarında ise diğer şarkılara göre dilin daha iyi kullanıldığı görülmektedir. Hip-hop/(rap türündeki şarkılarda cümleler uzun ve karmaşık iken diğer türlerde cümleler daha kısa, anlaşılır ve sadedir. Şarkıların akılda kalıcı olması, ezgisiyle birlikte kolay söylenebilir olması sebebiyle şarkıların dili kullanım durumları da önem arz etmektedir. Şarkıda geçen duygular nasıl insanın duygularını etkiliyorsa, şarkının sözlerinde yer alan yanlışlar da insan zihninde yer edinecektir. Bu durum sadece öğrenciler için değil, şarkıyı dinleyen bütün insanlar için geçerlidir. Ayrıca insanlar, kendi iradeleri dışında da şarkılara maruz kalmaktadırlar. Alışveriş merkezleri, kahveler, çay bahçeleri gibi mekanlarda sürekli müzik çalmaktadır. Bu durumda şarkılar ister istemez insan beyninde yer edinmektedir. Şarkı sözlerindeki özensiz dil, yapılan yanlışlar da bu şekilde insan zihnine yerleşebilmektedir. Bunun dışında şarkılarda kaba sözler de bulunmaktadır. Argo, küfür gibi kaba sözler hip-hop/rap türündeki şarkılarda kullanılmıştır. Türkçe derslerinin en önemli amacı, öğrencilerin doğru, düzgün ve etkili konuşmalarını sağlamaktır. Öğrencilerin en çok dinledikleri şarkıların içinde yer alan dil yanlışlarının ve kaba ifadelerin, bu amaca ulaşmada birer engel olduğu düşünülmektedir.

Ergenlik döneminde öğrencilerin dinlediği müziğin bir eğlence aracı olmadığını, ergen kültüründe müziğin büyük bir önem taşıdığını unutmamak

gerekmektedir. Ergen ve müzik arasında kurulan ilişki zararsız olabileceği gibi tehlikeli de olabilir. Nitekim şarkı sözleri incelendiğinde anne-baba ve öğretmenlerin çocukların dinlediği şarkıları ve şarkıcıları iyi tanımaları gerektiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğrencilerin dinledikleri şarkıları ve şarkıcıları tanımak, onların ruh halini, bu zorlu gelişim dönemindeki iç mücadelelerini anlamak bakımından en kısa ve etkili yoldur. Öğretmenlerin ve anne-babaların müzik dinleyicisi olarak iyi birer model olmaları gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin en çok dinledikleri şarkıların sadece sözleri değil, video kliplerinin de incelenmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

- Aşırızder, M vd. (1994). Puberte, Erken Adolesan ve Geç Adolesan Dönemi Ölümünün Analizi, *Adli Tıp Kurumu Kongre Kitabı* içinde (1-12). İstanbul.
- Aydın, B. (2010). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Babacan, E. (2014). Öğrencilerin Müzik Kavramına İlişkin Algıları: Metafor Analizi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 124-132.
- Christensen, J., vd. (2015). *Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz*. (A. Aypay, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dönmezer, İ. (1999). *Ailede İletişim ve Etkileşim*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdem, C. (2011). Ergenin Müzik İle İletişimi. *Türk Pediatri Arşivi Dergisi*, 46, 19-21.
- Gander, M. ve Gardiner, H. W. (2001). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. (B. Onur, Yay. Haz.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Göher, F. M. (2008a). Şarkı Sözlerindeki Şiddetli Sorunlar. 3. *Ulusal Sanat Eğitimi Sempozyumu Kitabı* içinde (311-320). Ankara.
- İlik, A. A. (1994). *Sevgili Müzik*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Khan, İ. S. (2001). *Müzik, İnsan ve Evren Arasındaki Köprü*. İstanbul: Arıtan Yayınevi.
- Kır, B. (2016). *Alt Kültür Müziği Olarak Rap Şarkı Sözleri Üzerine Bir İnceleme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kulaksızoğlu, A. (1998). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Lull, J. (1987). *Popular Music and Communication*. Boston: Sage Publications.
- Odabaşo, Y. ve Oyman, M. (2003). *Pazarlama İletişimi Yönetimi*. İstanbul: Mediacat Yayınları.
- Öz, N. B. (2001). İnsanın Kültürel Gelişiminde Müzik Eğitiminin Önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XIV(1), 101-106.
- Şenel, O. (2014). Müzik Tercihlerinin Karmaşık Arka Planı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(30), 213-227.
- Taşal, B. (2009). *Şarkı Sözlerinde Şiddet Ögesi: Aksaray İli İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileriyle Yapılan Bir Çalışma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Tez, İ. (2016). *Ortaokul Öğrencilerinin Müzik-Müzik Dersi ve Müzik Öğretmeni Kavramlarına İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Took, K. J. and Weiss, D. S. (1994). The Relationship Between Heavy Metal and Rap Music and Adolescent Turmoil: Real or Artifact?. *Adolescence*, 29, 613-621.
- Uçan, A. (1994). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler- Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Wass, H., vd. (1989). Adolescents' Interest in and Views of Destructive Themes in Rock Musi. *Omega- Journal of Death and Dying*, 19(3), 177-186.
- www.milliyet.com.tr/teknoloji/spotify-dunyada-ve-turkiyede-2017-nin-en-cok-dinlenenlerini-acikladi-2567126.
- www.sozluk.gov.tr
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yörükoğlu, A. (2000). *Gençlik Çağı*. İstanbul: Özgür Yayınları.